A Bíróság ítélete (első tanács)

2012. október 25.*

„A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség — Polgári és kereskedelmi ügyekben fennálló joghatóság — Jogellenes károkozással, illetve jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel kapcsolatos ügyekben fennálló különös joghatóság — Nemleges megállapítási kereset (»negative Feststellungsklage«) — A lehetséges károkozó azon lehetősége, hogy az esetleges károsultat, a jogellenes károkozásért való felelősség hiányának megállapítása céljából, annak a helynek a bírósága előtt perelje, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet”

A C-133/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (Németország) a Bírósághoz 2011. március 18-án érkezett, 2011. február 1-jei határozatával terjesztett elő az előtte

a **Folien Fischer AG**,

a **Fofitec AG**

és

a **Ritrama SpA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan (előadó) és M. Berger bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: A. Impellizzeri tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. február 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Folien Fischer AG és a Fofitec AG képviseletében G. Jaekel Rechtsanwalt,

– a Ritrama SpA képviseletében J. Petersen Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében T. Henze és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és B. Beaupère-Manokha, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels és B. Koopman, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében M. Szpunar, meghatalmazotti minőségben,

– a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes, meghatalmazotti minőségben,

– a svájci kormány képviseletében D. Klingele, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében W. Bogensberger és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. április 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.) 5. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a svájci székhelyű Folien Fischer AG (a továbbiakban: Folien Fischer) és a szintén a svájci székhelyű Fofitec AG (a továbbiakban: Fofitec), valamint az olaszországi székhelyű Ritrama SpA (a továbbiakban: Ritrama) közötti – a versenyjogba ütköző jogellenes károkozásért való felelősség hiányának megállapítására irányuló, nemleges megállapítási keresettel kapcsolatos – jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A 44/2001 rendelet (2) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy e rendelet a belső piac megfelelő működésének érdekében „a polgári és kereskedelmi ügyekben az e rendelet hatálya alá tartozó tagállamok határozatainak gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából elengedhetetlenül [szükséges,] a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítésére és az alaki követelmények egyszerűsítésére irányuló rendelkezések” bevezetését célozza.

4 E rendelet (11) preambulumbekezdése szerint:

„A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.”

5 Az említett rendelet (12) preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében.”

6 Ugyanezen rendelet (15) preambulumbekezdése értelmében:

„A harmonikus jogalkalmazás érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban [...]”

7 A 44/2001 rendelet (19) preambulumbekezdése szerint:

„Biztosítani kell [az új tagállamoknak ezen egyezményhez való csatlakozásáról szóló egyezményekkel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o., a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény)] és e rendelet közötti folytonosságot, ennek érdekében átmeneti rendelkezéseket kell megállapítani. Ugyanez a folytonossági követelmény vonatkozik a Brüsszeli Egyezménynek a [...] Bírósága általi értelmezésére is.”

8 A joghatóságra vonatkozó szabályok a 44/2001 rendelet II. fejezetében, a 2–31. cikkben találhatók.

9 E rendelet 2. cikkének (1) bekezdése, amely a II. fejezet „Általános rendelkezések” című 1. szakaszában található, a következőképpen szól:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

10 A rendelet ugyanezen szakaszban található 3. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

11 Ugyanezen rendelet 5. cikkének 3. pontja, amely a II. fejezet „Különös joghatóság” című 2. szakaszában található, a következőképpen szól:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

[...]

(3) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.”

12 A 44/2001 rendelet 27. cikke szerint:

„(1) Amennyiben azonos jogalapból származó, azonos felek között folyamatban lévő eljárásokat különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság az elsőként megkeresett bíróság joghatósága megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

(2) Amennyiben az elsőként megkeresett bíróság joghatóságát állapítják meg, a később megkeresett bíróság ennek javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

13 A svájci székhelyű Folien Fischer laminált papírtermékek és öntapadó fóliák kifejlesztésével, előállításával és értékesítésével foglalkozik. Többek között Németországban forgalmaz végtelenített kártyaűrlapokat.

14 A szintén svájci székhelyű és a Folien Fischer vállalkozáscsoporthoz tartozó Fofitec az iratok különösen valamely tagsági kártyával együtt történő átadására szolgáló űrlapokat, valamint e kártyaűrlapok anyagát oltalom alá helyező szabadalmak jogosultja.

15 Az olaszországi székhelyű Ritrama különféle fajtájú laminátokat és többrétegű fóliákat fejleszt, gyárt és forgalmaz.

16 2007. márciusi levelében a Ritrama arra hivatkozott, hogy a Folien Fischer forgalmazási politikája, valamint a szabadalmi licenciák megadásának megtagadása a versenyjoggal ellentétes.

17 E levél kézhezvételét követően a Folien Fischer és a Fofitec nemleges megállapítási keresetet nyújtottak be a Landgericht Hamburghoz (Németország), annak megállapítása érdekében, hogy a Folien Fischer nem köteles véget vetni a kedvezmények és a forgalmazási szerződések megfogalmazása körében kialakított kereskedelmi gyakorlatának, és a Ritramát e kereskedelmi gyakorlat tekintetében sem megszüntetési, sem kártérítési igény nem illeti meg. A Folien Fischer és a Fofitec annak megállapítását is kérték, hogy a Fofitec nem köteles az őt megillető – az űrlapok előállítását és az űrlapok előállítására szolgáló alapokat oltalmazó – európai szabadalmak közül kettő vonatkozásában licenciát adni.

18 E nemleges megállapítási kereset benyújtását követően a Ritrama és svájci székhelyű leányvállalata, a Ritrama AG szolgáltatás kikényszerítésére irányuló keresetet indított a Tribunale di Milano (Olaszország) előtt, úgy érvelve, hogy a Folien Fischer és a Fofitec versenyellenes magatartást tanúsított, valamint kártérítést és annak kamatait, illetve a Fofitec arra kötelezését kérve, hogy az érintett szabadalmakon kényszerlicenciát biztosítson. A Bíróság előtti tárgyalás során a Ritrama megerősítette, hogy ezt az eljárást felfüggesztették.

19 A Landgericht Hamburg a Folien Fischer és a Fofitec által benyújtott nemleges megállapítási keresetet, mint elfogadhatatlant, elutasította. E bíróság ítéletét az Oberlandesgericht Hamburg (Németország) a fellebbezési eljárásban helybenhagyta.

20 Az Oberlandsgericht Hamburg határozatában nem ismerte el a német bíróságok joghatóságát, mivel álláspontja szerint a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt jogellenes károkozásra vonatkozó joghatósági szabály nem alkalmazható a Folien Fischer és a Fofitec által benyújtott nemleges megállapítási keresetre, hiszen e kereset éppen annak megállapítását célozza, hogy semmilyen jogellenes károkozás nem történt.

21 A Bundesgerichtshof, miután a Folien Fischer és a Fofitec hozzá fordult felülvizsgálati kérelmével, arra szeretne választ kapni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági szabály abban az esetben is alkalmazható-e, amikor egy potenciális kár okozója nyújt be nemleges megállapítási keresetet annak megállapítása érdekében, hogy az adott kár potenciális károsultja semmilyen igényt nem támaszthat a lehetséges jogellenes károkozásra tekintettel. E körülmények között a Bundesgerichtshof úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Úgy kell-e értelmezni a [...] 44/2001 [...] rendelet 5. cikkének 3. pontját, hogy a jogellenes károkozással kapcsolatos ügyek tekintetében irányadó joghatósági ok az olyan nemleges megállapítási keresetre is alkalmazható, amelyben a potenciális károkozó arra hivatkozik, hogy a potenciális károsultat egy meghatározott történeti tényállásból eredően nem illetik meg a jogellenes károkozásból (a jelen ügyben: a versenyjogi rendelkezések megsértéséből) fakadó igények?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

22 A Ritrama vitatja az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés relevanciáját az alapeljárás eldöntése szempontjából. A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 2007. márciusi levele nem hivatalos felszólítást jelentett, hanem csupán a nézeteltérések tisztázását szolgáló tárgyalásokra szóló felhívást. Az említett levél nem nyújt megfelelő eljárási alapot vagy megfelelő okot az alapeljárás alperesének perbevonására, a Folien Fischernek és a Fofitecnek tehát egyáltalán nincs perindítási joga.

23 A Ritrama úgy érvel továbbá, hogy tekintettel arra, hogy nem áll versenyben a Folien Fischerrel és a Fofiteckel Németországban, az eljárásjog értelmében a vitatott jogellenes cselekményt nem követhették el e tagállamban. Következésképpen a német bíróságok nem alapíthatják joghatóságukat a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjára.

24 E tekintetben meg kell állapítani egyfelől, hogy a Ritrama a Folien Fischernek és a Fofitecnek a kérdést előterjesztő bíróság előtti eljáráshoz fűződő érdekét kívánja kétségbe vonni, és vitatja az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés relevanciáját. Amint a Bíróság már kimondta, kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik hatáskörrel az előterjesztett jogvita tényállásának megállapítására és megítélésére, valamint a nemzeti jog értelmezésére és alkalmazására (lásd a C-11/07. sz., Eckelkamp és társai ügyben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6845. o.] 32. pontját, valamint a C-165/09-C-167/09. sz., Stichting Natuur en Milieu és társai egyesített ügyekben 2011. május 26-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-4599. o.] 47. pontját).

25 Másfelől mindenesetre az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a nemzeti bíróság feladata, hogy az előtte folyamatban lévő ügy sajátosságaira figyelemmel megítélje mind az előzetes döntéshozatal szükségességét ítéletének meghozatala szempontjából, mind pedig a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségét (a C-439/08. sz. VEBIC-ügyben 2010. december 7-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-12471. o.] 41. pontja, valamint a C-118/11. sz. Eon Aset Menidjmunt ügyben 2012. február 16-án hozott ítélet 76. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 A Bíróság csak akkor utasíthatja el a határozathozatalt a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről, ha a közösségi jog kért értelmezése nyilvánvalóan nem áll kapcsolatban az alapjogvita tényeivel vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azon ténybeli és jogi körülmények, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a feltett kérdésekre hasznos módon válaszolhasson (lásd különösen a C-188/10. és C-189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5667. o.] 27. pontját, valamint a C-41/11. sz., Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ügyben 2012. február 28-án hozott ítélet 35. pontját).

27 Márpedig a jelen esetben nem ez a helyzet, mivel a kérdést előterjesztő bíróság világosan megjelölte az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés feltevésének okait, és e bíróság számára az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálásához szükséges az e kérdésre adott válasz.

28 E körülmények között az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell minősíteni.

Az ügy érdeméről

29 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontját, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik a jogellenes károkozásért való felelősség hiányának megállapítására irányuló, nemleges megállapítási kereset is.

Előzetes észrevételek

30 Először is emlékeztetni kell egyrészről arra, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezéseit önálló módon, e rendelet rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel kell értelmezni (lásd többek között a C-189/08. sz. Zuid-Chemie-ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-6917. o.] 17. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-509/09. és C-161/10. sz., eDate Advertising és Martinez egyesített ügyekben 2011. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-10269. o.] 38. pontját).

31 Másrészről, mivel a 44/2001 rendelet a tagállamok viszonyában a Brüsszeli Egyezmény helyébe lépett, a Bíróság által az ezen egyezmény rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés az említett rendelet rendelkezéseire is érvényes, amennyiben ezen jogszabályok rendelkezései egyenértékűnek tekinthetők (a fent hivatkozott Zuid-Chemie-ügyben hozott ítélet 18. pontja, valamint a fent hivatkozott eDate Advertising és Martinez egyesített ügyekben hozott ítélet 39. pontja).

32 Márpedig a 44/2001 rendeletnek a jelen ügyben irányadó rendelkezései – azaz az 5. cikk 3. pontja és a 27. cikk – a Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseivel megegyező rendszert tükröznek, ezenkívül azok szövege majdnem azonos. Az így megállapított egyenértékűségre tekintettel a 44/2001 rendelet (19) preambulumbekezdésének megfelelően biztosítani kell a két jogszabály értelmezése közötti folyamatosságot (lásd a fent hivatkozott Zuid-Chemie-ügyben hozott ítélet 19. pontját).

33 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy egyfelől a 44/2001 rendelet célja tehát a jogbiztonság megteremtése, amely az Európai Unióban letelepedett személyek jogi védelmének megerősítésében nyilvánul meg, egyszerre lehetővé téve mind a felperesnek, hogy könnyen azonosíthassa, mely bíróság előtt indíthat keresetet, mind pedig az alperesnek, hogy ésszerűen kiszámíthassa, mely bíróság előtt indítható ellene kereset (lásd különösen a C-533/07. sz., Falco Privatstiftung és Rabitsch ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3327. o.] 22. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-327/10. sz. Hypoteční-banka ügyben 2011. november 17-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11543. o.] 44. pontját).

34 Másfelől a 44/2001 rendelet különös joghatóságra vonatkozó rendelkezéseit a rendelet (12) preambulumbekezdésével összhangban a gondos igazságszolgáltatás megkönnyítésének célkitűzésére figyelemmel kell értelmezni.

35 E megfontolások fényében kell a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontját értelmezni.

A 44/2001 rendelet 5. cikke 3. pontjának hatálya

36 Meg kell jegyezni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 3. pontjának szövege szerint az e rendelkezés tárgyát képező különös joghatósági szabály általánosan „jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel” kapcsolatos. E megfogalmazás alapján tehát nem zárható eleve ki az említett rendelkezés hatálya alól a nemleges megállapítás kereset.

37 Egyébiránt állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságának elvétől eltérést jelentő, a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában meghatározott különös joghatósági szabály alapja a különösen szoros kapcsolat léte a jogvita és a káresemény bekövetkezésének vagy esetleges bekövetkezésének helye szerinti bíróságok között, ami a gondos igazságszolgáltatásra és a hatékony eljárásszervezésre tekintettel igazolja a joghatóság ez utóbbiak számára való biztosítását (lásd a fent hivatkozott Zuid-Chemie-ügyben hozott ítélet 24. pontját, valamint a fent hivatkozott eDate Advertising és Martinez egyesített ügyekben hozott ítélet 40. pontját).

38 Ugyanis a jogellenes károkozással kapcsolatos ügyekben a jogvita tárgyához való közelsége és a könnyebb bizonyításfelvétel miatt rendszerint a káresemény bekövetkezésének vagy esetleges bekövetkezésének helye szerinti bíróság a legalkalmasabb a határozathozatalra (lásd ebben az értelemben a C-167/00. sz. Henkel-ügyben 2002. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 2002., I-8111. o.] 46. pontját, valamint a fent hivatkozott Zuid-Chemie-ügyben hozott ítélet 24. pontját).

39 Emlékeztetni kell arra is, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában található „azon hely, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet” kifejezés magában foglalja egyrészt azt a helyet, ahol a kár, másrészt azt a helyet, ahol a kárt okozó esemény bekövetkezett, ezért a felperes választásától függően az alperes perelhető mind az egyik, mind a másik hely szerinti bíróság előtt (a C-523/10. sz. Wintersteiger-ügyben 2012. április 19-én hozott ítélet 19. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40 Ennélfogva a nemzeti bíróságnak meg kell állapítania e két kapcsoló elv egyikének fennállását ahhoz, hogy megállapíthassa joghatósága fennállását jogellenes károkozásra, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményre vagy ilyen cselekményből fakadó igényre vonatkozó jogvita elbírálására.

41 Meg kell tehát határozni, hogy a nemleges megállapítási kereset sajátosságától függetlenül, az ilyen kereset elbírálására megállapítható-e joghatóság a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában meghatározott feltételek alapján.

42 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a nemleges megállapítási kereset sajátossága azon alapul, hogy a felperes az alperes számára kártérítési jogosultságot eredményező felelősség feltételei fennállása hiányának megállapítását kéri.

43 Ebben az összefüggésben, amint a főtanácsnok indítványa 46. pontjában kifejtette, a nemleges megállapítási kereset tehát a jogellenes károkozással kapcsolatos ügyekben megszokott szerepek felcserélődésével jár, hiszen itt a felperes egy jogellenes károkozásból eredő kötelem potenciális adósa, míg az alperes e cselekmény állítólagos károsultja.

44 Ugyanakkor a szerepek e felcserélődése nem zárja ki a nemleges megállapítási keresetet a 44/2001 rendelet 5. cikke 3. pontjának hatálya alól.

45 E rendelkezésnek a jogi fórum előreláthatóságára és a jogbiztonságra irányuló célkitűzései, melyekre az ítélkezési gyakorlat több ízben emlékeztetett (lásd legutóbb a C-292/10. sz. G-ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet 39. pontját és a fent hivatkozott Wintersteiger-ügyben hozott ítélet 23. pontját), nem vonatkoznak sem a felperes és alperes szerepének felcserélődésére, sem egyik vagy másik védelmére.

46 Közelebbről, a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja nem ugyanazt a célt követi, mint az ugyanezen rendelet II. fejezete 3–5. szakaszában található joghatósági szabályok, melyek a gyengébb félnek kívánnak fokozott védelmet biztosítani (lásd e tekintetben a C-111/09. sz. ČPP Vienna Insurance Group ügyben 2010. május 20-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-4545. o.] 30. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

47 Következésképpen, amint arra a Folien Fischer és a Fofitec, a német, francia, holland és portugál kormány, valamint az Európai Bizottság helyesen hivatkozik, az említett 5. cikk 3. pontja alkalmazásának nem feltétele, hogy az állítólagos károsult indítson keresetet.

48 Jóllehet a nemleges megállapítási keresetet benyújtó érdekei eltérnek annak az érdekeitől, aki annak megállapítására irányuló keresetet nyújt be, hogy az alperes felelős adott kárért, és kártérítésre kötelezését kéri. Ugyanakkor a bíróság által elvégzendő vizsgálat mindkét esetben lényegében ugyanazokra a ténybeli és jogi elemekre vonatkozik.

49 Egyébiránt a C-406/92. sz. Tatry ügyben 1994. december 6-án hozott ítélet (EBHT 1994., I-5439. o.) – a többek között a Brüsszeli Egyezmény perfüggőségre vonatkozó 21. cikkének, mely jelenleg a 44/2001 rendelet 27. cikke, értelmezésével kapcsolatos – 45. pontjából kitűnik, hogy azonos a jogalapja és azonos a tárgya az alperesnek adott kárért való felelőssége megállapítására és e címen kártérítés fizetésére kötelezésére irányuló keresetnek és ugyanezen alperesnek adott kárért való felelőssége hiányának megállapítására irányuló keresetének.

50 Meg kell továbbá állapítani, hogy a joghatóság vizsgálatának szakaszában a bíróság nem értékeli a nemleges megállapítási kereset elfogadhatóságát vagy megalapozottságát a nemzeti jog szabályai szerint, hanem kizárólag a bíróság államával fennálló kapcsoló elveket azonosítja, melyek a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében igazolhatják joghatóságát.

51 E körülmények között a nemleges megállapítási keresetnek a jelen ítélet 42. pontjában hivatkozott sajátossága nem befolyásolja azt a vizsgálatot, amelyet a nemzeti bíróságnak kell elvégeznie ahhoz, hogy megállapíthassa joghatósága fennállását jogellenes károkozásra, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményre vagy ilyen cselekményből fakadó igényre vonatkozó jogvita elbírálására, mivel az kizárólag a bíróság államával fennálló kapcsoló elv létének megállapítására vonatkozik.

52 Ennélfogva, amennyiben a nemleges megállapítási keresetben szóban forgó tényezők igazolhatják a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az azon állammal fennálló kapcsolatot, ahol akár a kár, akár a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet, a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja címén e jogvita elbírálására e két hely egyikének bírósága helyesen megállapíthatja joghatóságát, függetlenül attól, hogy az említett keresetet a jogellenes károkozás állítólagos károsultja, vagy az e jogellenes károkozásból eredő kötelem potenciális adósa nyújtotta-e be.

53 Ezzel ellentétben, amennyiben a bíróság nem tudja a bíróság államában azonosítani a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott két kapcsoló elv egyikét sem, nem állapíthatja meg joghatóságát a 44/2001 rendelet 5. cikke 3. pontja célkitűzéseinek megsértése nélkül.

54 Fentiekből következik, hogy a nemzeti bíróságok joghatóságának megállapításához nem zárható ki a 44/2001 rendelet 5. cikke 3. pontjának hatálya alól a nemleges megállapítási kereset.

55 Következésképpen az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik a jogellenes károkozásért, illetve a jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményért való felelősség hiányának megállapítására irányuló nemleges megállapítási kereset.

A költségekről

56 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 5. cikkének 3. pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik a jogellenes károkozásért, illetve a jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményért való felelősség hiányának megállapítására irányuló nemleges megállapítási kereset.

Aláírások